

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Dege

Uppteckningsår: 1939

ACC. N:R.

M. 6659: 1-20.

Upptecknat av: Nere Fagerström

Adress: Bredgatan 4, Lund

Berättat av: Emma Fagerström

Född år 1879 i Dege, Konob. i Län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Utmärkt. 11, 18(6)

Matbrödet i äldre tid (p. 1880-1885)

Matbrödet (Matbrödet) kunnat kallas
(kaka) Sid. 1

Gärningsämnar - Byggjäten Sid. 1, 2, 4, 5

Mjölsorten Sid. 2

Ringlax sid. 1
buren

Pakning av Ringlax " 2, 3

Tunnbrödet " 3, 4

Kaka eller kaka " 7

Tunnbrödet utseendet och beskaffenhet Sid. 8
Mjölsorten " 8

Surdeg sid. 5, 6

Pesojäst " 6, 7

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6659: 1-20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Kjell Fagerström*
 Härad: *Summerso* Adress: *Redgatan 4, Lund*
 Socken: *Berga* Berättat av: *Emme Fagerström*
 Uppteckningsår: *1939* Född år *1879* i *Berga, Konnös församling*

~~Matbrödet: Se sid. 100-101~~
 Matbrödet utseende sid. 9, 10

Gällhorn " 9

Hälsakarna: stollar och mjölkstolar " 11

Potatis vid väkning av matbrödet " 11

Läti är skici: kabbbrödet } " 12
 tunnbrödet }

Läti är äte vädagsbrödet } " 12
 tunnbrödet }

Förvaring av vädagsbrödet } " 12, 13
 det tunna brödet " 13

Rummet sid. 14

Kammare " 14

Fid för matbrödet bakande sid. 14

~~Skivorna~~ " 14, 15, 17.

~~Raka~~ sid. 17, 18 → " 15, 16

~~Ungarna~~ sid. 17, 18 → " 15, 16

Skriv endast på denna sida!

Fiskskälet " 18, 19

M. 6659 : 1

ACC. N:R

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Breda

Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Kjell Fagerström

Adress: Bredgatan 4, Lund

Berättat av: Emma Fagerström

Född år 1899 i Breda, Kronobergs län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

K. 11. 116

Som matbröd i hem-
met användes ett slags bröd u-
tom vid högtiden. Man hade
även grov, stora kringlor, som
bakades av litet finare mjöl, och
li stora bullar. I ingredienserna
brukade också inga pota-
tis.

Matbrödet

kringlor.

bullar

Det vardagliga brödet be-
nämndes blannbröd, eller blan-
nebröd, kunnbröd, kabbbröd och
kaka.

blannbröd
(blannbröd) kunn-
bröd kabbbröd
(kaka)

Brödet var jäst. Som
jäsningsämne användes brygg-

Jäsningsämne
bryggjästen

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 6659: 2

Landskap: Småland Upptecknat av: Yrre Fagerström
 Härad: Sunnerbo Adress: Riedgatan 4, Lund
 Socken: Beja Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Beja, Kronobergs län

2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

jätt i Snidgen. Brödet för-
 masades i kättor av h. t. Exem-
 plaris vid jularna hade man
 emellertid brödkakor med
 lagda i sätingen bland säden
 för att de skulle källa sig
 mjukt.

På den använde
 de somliga råginjöt och kav-
 renjöt, andra kom- och rå-
 njöt. Vid bakningen av den
 grova kringlomen använde man
 sig av det grova mjölet. Det
 för sålunda eller, som det

Ljalsvare
matbädd

Kringlor

ACC. N:R M.6659:3

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Lagerström
 Härad: Sunnerbo Adress: Ridgatan 4, Lund
 Socken: Bejs Berättat av: Gunnar Lagerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1889 i Bejs, Kronobergs län

3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

skä' kotte, sållade man
 så, så man fick det fina
 av det grova atskilt. Man
 tog så, av det fina och blan-
 dade det samman ^{med} potatis
 och vatten eller skummjöl
 och jäst. Man njöt så, av des-
 sa kringlor till kaffet. Eller
 skä' bakade man kringlor
 av kummjöl och mjölk och li-
 ket socker.

Det
 Sunneboet var gjort (käng-
 des för en kist i taket
 för torkning. Så tog man ned

Sunneboet:
Des torkning.

ACC. N:R

M 6659:4

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Hjertt Lagerström

Härad:

Pannebo

Adress:

Björnsåsen H. Lund

Socken:

Berga

Berättat av:

Emma Lagerström

Uppteckningsår:

1939

Född år

1899 i Berga Konobla

en kaka, allt efter som man
önskade till en sådan. Och
föckom nästan oöfverligt. Och
ta bröd bakades ibland av
finmalt, ibland grovmalt ^{mjöl} och
litet jäst i, av bästa vitkve-
lle. Vidare föckom, som vi
nämnde, ^{en kaka byggd} kaka ^{byggd} och su-
deg, vatten och pannmalt
mjöl.

Byggjäst var sådan
jäst, som man fick vid bygg-
ning av hus eller så i
hemmet. Denne jäst var det

4.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kaka eller
kaka.

Byggjäst.

ACC. N:R M. 6659 : 5

Landskap: Småland Upptecknat av: Herr Fagerström
 Härad: Sunnerbo Adress: Sickgatan 4. Lund
 Socken: Perga Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Perga/Konob:sl

5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

som blev kvar, när man håll-
 de av duckat eller ölet. Jis-
 ten slops på plasten och för-
 varades för att sedan använd-
 das vid bak.

Ved suidegen bekrig-
 far, gick man i den på si-
 säte, att de träget avskra-
 pades, när baket var slut.
 Likt av den 'iibiga' degen,
 också den, som man an-
 vänt vid baket, blandades
 eller knådades samman med
 den deg, som avskrapats,

Suidegen

Landskap:

Småland

ACC. N:R

M. 6659:6

Upptecknat av:

Hjell Fagerström

Härad:

Sunnerbo

Adress:

Riedgatan 4, Lund

Socken:

Berga

Berättat av:

Emma Fagerström

Uppteckningsår:

1939

Född år

1879 i Berga, Ronöbisk

6.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Här en liten kaka. Denna
fick tocka men inte baka.
Vid följande bak tog man den
na kaka och la den i litet
svagt ljumt vatten, varige-
nom den ^{därigenom} blöttes upp av
sig själv. Litet mjöl skulle
ha töas i och det hela-
sta på ett varmt ställe,
varje dag kom i jäsning. Det-
ta kallades suddag.

'Riktigt' pressjäst använ-
des ytterst sällan på den
tid, det här är fråga om, men

Pressjäst

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

6659 : 7

Landskap: Småland

Upptecknat av:

Gunnar Augustin

Härad: Sunnerbo

Adress:

Bredgatan 4, Lund

Socken: Breda

Berättat av:

Emma Augustin

Uppteckningsår: 1939

Född år

1879 i Breda, Sunnerbo

Som vid finbak av vetebröd,
 och när fint bröd bakades,
 exempelvis vid jul, samt ~~och~~
 vid byggnad av dricka, då
 nämligen precisjätt tillsettes.
 Suedes användes all-
 tid vid grovbak. Suedes
 stäi omfattade ävenledes i
 bibeln.

Kaka eller kakor
 var inte så stora kakor
 bakades, som sagt, av bygg-
 jäst i sammelat råmjöl, veten
 och suedes. No matbröd

Skriv endast på denna sida!

7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVKaka
(kakor)

ACC. N:R 6659 : 8

Landskap: Småland Upptecknat av: Hjell Fagerström
 Härad: Smålands Adress: Riddgatan 4, Lund
 Socken: Beja Berättat av: Emme Fagerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Beja, Kronobergs län

8
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

användes lunnbröd mer till
 frukost.

Lunnbröd var bröd
 i lötunne kakor, något
 liknande knäckbröd, fast
 inte så gott. Min moder
 blev inte, så det var gäst.
 Det bakades av pannakor
 kornmjöl, tillagat med en
 nyra rågmjöl. De gjor-
 des i det grova mjölet och
 bakades ut i det fina.
 "Göde deg", det är ut-
 flykt användes för den li-

Lunnbröd

Utsända
och beskickade

Mjölbröd

Göde deg

ACC. N:R M. 6659 : 9

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunn Engerström
 Härad: Sunnemo Adress: Debyatorn H. Sund
 Socken: Berga Berättat av: Gunn Engerström
 Uppteckningsår: 1901 Född år 1879, Berga, Keskoböle

9.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

den en sige man "sit-
ta deg."

Det nybakade brö-
det vore bunda kakor för
joemen. Lomliga gjorde en
hit mite i kakorna. Hivvid
använde man sig av en
bakmål. Men chag, så brö-
det skulle gise bättre, om
man gjorde hål i det. I det
ta sammanhang kan man
se man använde sig av
gjällhorn, då kow gjordes.
Se fig. på sistre sidan

Matbiset:

Utseende

Gjällhorn

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Dege

Uppteckningsår: 1939

ACC. N:R

6659:10

Upptecknat av: Kien Fagertson

Adress: Dalgatan 4, Lund

Berättat av: Emma Fagertson

Född år 1879 i Dege, Konobis

10.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Man stek vid en smi-
kål i kakorna, det potatade
som uttrycket heter, med
en potatsticka eller gaffel.
Sådan, med smi-kål förses
bröd, kallas meggat nu
för tiden.

Inte så stor som
vanlig brödkaka var kår-
kakan. Riktigt bröd var li-
ket finare än det andra.
Det var även förses med
en kår i mitten och stek
i fjärdingar. Den var

Matbilden:
utskende

Hälsningar:
Storlek, belys-
ning och ut-
skende.

6659:11

ACC. N:R

Landskap: Småland
 Härad: Sunnerbo
 Socken: Berga
 Uppteckningsår: 1939
 Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Adress: Bredgatan 4, Lund
 Berättat av: Emma Fagerström
 Född år: 1899, Berga, Kemnäs län

//.

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Jäst bröd cirka fyra cm.
 tjockt, av käftan grovt
 och käftan fint mjöl. Det
 ha bakades av kornmjöl,
 som man brukade sälla, så
 att det grövsta kom bort,
 samt rågmjöl. Lillkakor-
 na betraktades som ti-
 het finare bröd, som an-
 vändes vid kaffe.

Vid baktning av mat-
 bröd blandade man även-
 ledes kokt potatis i deg-
 spadet innan degen var på-

Hälsö
Storbröd
mjölsort.

Potatis vid
bakningen av
matbröd

degspadet

Skriv endast på denna sida!

M 6659:12

ACC. N:R

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Degera

Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: H. J. Lagerström

Adress: Dredgatan 4, Lund

Berättat av: Emma Lagerström

Född år 1879 Degera, Monab:sta

12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Örjan, - (blendingar).

Det lantliga kakbrödet
skars i skivar. Tunnbrödet
bröts i fyra delar p. k. fjä-
dingar.

Det man, åt var-
dagsbrödet, la man fram
kakan på brödet, och man
skär då upp, på fört om en
åt, utom när det var fram-
mende. ~~Man skär då~~

Tunnbrödet bröts i
fjärdingar.

De flesta föra-

Såu nu skär:

kakbrödet,

tunnbrödet

Såu, nu är:

vardagsbrö-
det.

Tunnbrödet.

Förvarings-

Såu av
vardagsbrödet

ACC. N:R 16.6659 : 13.

Landskap: Småland Upptecknat av: Karl Fagerström
 Härad: Sunnerbo Adress: Sicklagatan 4, Lund
 Socken: Berge Berättat av: Gunnar Fagerström
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1889 i Berge, Kronobergs län

13.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hade det vanliga vardagsbrödet i stora källistor, men somliga äro i stora påbingar, där de lagt ned det i siden. Sedan fallet säskiet vid julhögtiden, för att brödet skulle hålla sig länge.

Det kunnat brödet, som, såsom vi så, var färdigt med källor hängdes på en kist, förvarades på sin sida i källor i köket eller inne i rummet.

såbringe

Förvaringsmätt
av det kunnat
brödet.

6659:14

ACC. N:R

Landskap: Småland

Upptecknat av: Ylva Fagerström

Härad: Sunnerbo

Adress: Bredgatan 4, Lund

Socken: Borge

Berättat av: Emma Fagerström

Uppteckningsår: 1939

Född år 1879 i Borge, Kånnsbo socken

14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det var kallt

Rummet

Jag stugan, men det fanns
också de, som kallade det
'vå' och 'slätt' för rum. I som-
liga hus fanns det också en
liten kammare förent med kö-
ket och det nämnda rummet.

kammare

Matbrödet be-
des var fjortonde dag i

min moders hem.

God för mat-
brödet be-
des

När man satte

Giuter

i brödkakorna i ugnen, an-
vände man sig av s. k. giu-
tar. Dessa var av korn och

ACC. N:R M. 6659:15

Landskap: Småland Upptecknat av: Helle Fagerström
 Härad: Sunnerbo Adress: Bedjarna 4. Lund
 Socken: Berge Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Berge, Kronobergs län

15.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

stod av en skiva, av en brö-
 kakes storlek, med en långt
 skäpt av ungefär en och en
 halv meters längd. Man be-
 kade klippa sidene qvistar
 av papp fästän mindre och hän-
 ga på. Se fig. i inre sida.

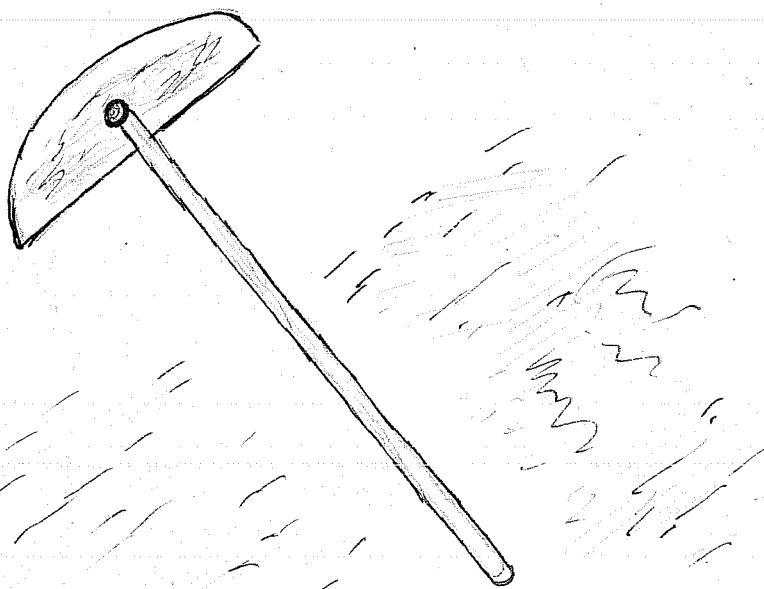
Vidare förekom de
 s. k. raka, och ringkvast.
 Den första nämnda var av trä
 och bestod av en långt skäpt
 förest med en halvmån-
 formig skiva. Rakan använ-
 des till, som det hette, raka

Raka

ACC. N:R. M. 6659 : 16

Landskap: Småland Upptecknat av: Gjell Fagerström
 Härad: Pannorbo Adress: Redgatan 4. Lund
 Socken: Deje Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1937 Född år 1878 i Deje, Husnab: st.

16
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Raka.

Landskap: *Småland*

Härad: *Sunnarbo*

Socken: *Burga*

Uppteckningsår: *1939*

ACC. N^oR.

M. 6659 : *17*

Upptecknat av: *Kjell Fagerström*

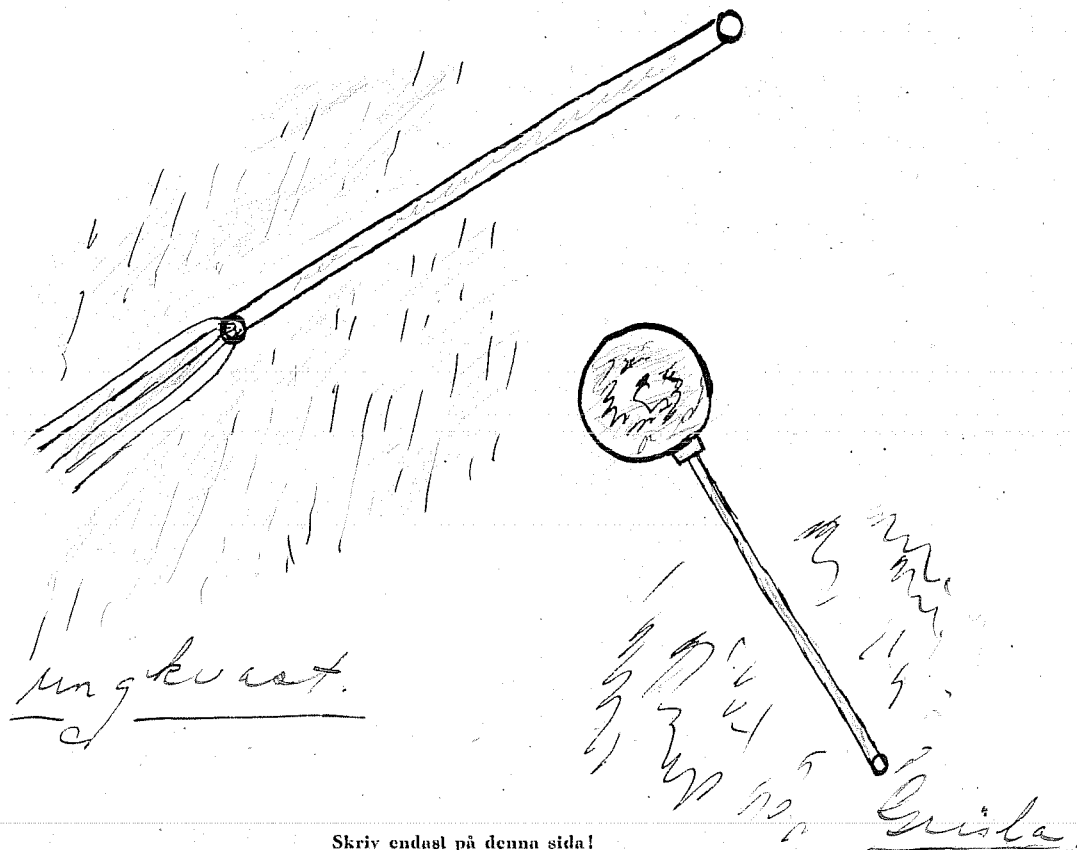
Adress: *Bieryatan 4. Lund*

Berättat av: *Gunnar Fagerström*

Född år *1879* i *Burga, Sunnarbo socken*

17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6659:18

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Hjell Fagerström

Härad:

Sunnerbo

Adress:

Bredgatan 4. Lund

Socken:

Beje

Berättat av:

Emma Fagerström

Uppteckningsår:

1839

Född år

1877; Beje/Konrad'ska

18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

re glöderna med. I fig.
 Ungkvarten bestod
 av en långt sträckt med
 en järning, eller järnögla i
 andra änden samt, en lös
 järning, som hade fast ris.
 Den utgjordes av tall-
 ris, en fem å sex kvir-
 tar. Med ungvarten so-
 pade man sedan re glö-
 derna.

Ungkvart.

Som på skaskint
 brukade man bryta några
 ris kvistar, vilka man band

Påskint

6659:19

ACC. N:R

Landskap: Småland

Upptecknat av: Kjell Fagerström

Härad: Sunnerbo

Adress: Södyatan 4, Lund

Socken: Beja

Berättat av: Emma Fagerström

Uppteckningsår: 1939

Född år 1879 i Beja, Kronobergs län

19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pannan med sin son. Man
gick så pannan med en färdig
skulle föreställa ungdomen
med klipp, föreställan-
de gubben av kakan, man
kände så de tre saku-
ne på ungdomen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

6659:20

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Hjell Fagerström

Härad:

Sunnerbo

Adress:

Bredgatan 4, Lund

Socken:

Bjerga

Berättat av:

Emma Fagerström

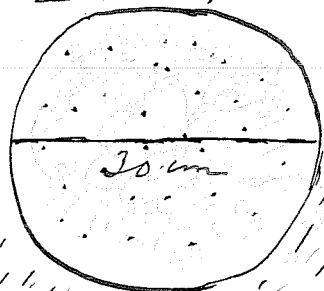
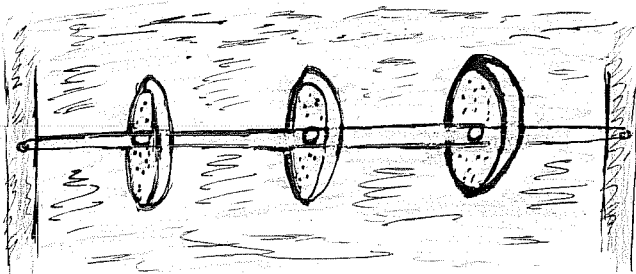
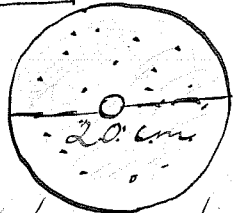
Uppteckningsår:

1939

Född år

1879 i Bjerga, Kronobergs län

20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVOvanifrånDet vanliga matbrödetFram blickOvanifrånHälskanFrån sidanHälskan

Skriv endast på denna sida!